

Kauhavan kaupunki

Kulttuuri-, museo-, nuoriso- ja liikuntapoliittinen ohjelma

ELÄMÄNLAATUPALVELUT

Valtuustokaudelle

2021-2025

Sisälllys

1 Kulttuuri-, museo-, nuoriso- ja liikuntapoliittisen ohjelman taustaa	4
1.1 Organisaatio, hallinto, henkilöstö	4
1.2 Lait ja asetukset sekä muut linjaukset	5
1.3 Kaupunkistrategia	5
1.4 Valtionosuudet ja niiden määräytyminen	5
2 Kulttuuri-, museo-, nuoriso- ja liikuntapalvelut	6
2.1 Kulttuuripalvelut	6
2.2 Museopalvelut	7
2.3 Nuorisopalvelut	7
2.3.1 Etsivä nuorisotyö	8
2.4 Liikuntapalvelut	9
3 Toimintaympäristö	11
3.1 Kunnalliset palvelut	11
3.2 Yhdistysten ja seurojen palvelut	11
3.3 Digitalisaatio	11
4 Toimipaikat, liikuntapaikat, nuorisotilat, kulttuuritilat, museot ja muut tilat	12
4.1 Toimipaikat	12
4.2 Liikuntapaikat	12
Ammunta	12
Beach-Volley kentät	12
Frisbeegolf	12
Jääkiekko ja luistelu	12
Kaukalot:	12
Luistelalueet:	13
Koulujen liikuntasalit	13
Kuntosalit	13
Ulkokuntoilualueet	14
Liikuntatalot ja vastaavat	14
Pallokentät	14
Retkeily	15
Laavut, kodat, grillikatokset ja -majat	15
Patikointi	15
Pyöräilyreitit	16
Suunnistus	16
Tennis	16

Uimarannat	16
Urheilukentät.....	17
Valaistut kuntoradat / hiihtoladut	17
Valaisemattomia hiihtolatuja	17
4.3 Nuorisotilat	17
4.4 Kulttuuritilat.....	18
4.5 Kirjastot	18
4.6 Museot	18
4.7 Muut tilat.....	18
4.7 Yhteistyötahot.....	18
4.8 Kuntalaiskysely	18
5 Tavoitteet, toimenpiteet ja painopistealueet	19
5.1 Aktiivisen elämän edistäminen.....	19
5.2 Omatoimisuuden edistäminen.....	20
5.3 Ehkäisevä päihdetyö	20
5.4 Tavoitteet.....	21
5.5 Tavoitteet lapsille ja nuorille, toimenpiteet ja painopistealueet.....	21
5.6 Tavoitteet erityisryhmille.....	22
5.7 Tavoitteet työikäisille	22
5.8 Tavoitteet senioriryhmille	23
5.9 Elintapaohjaus	23
6 Toimintaedellytysten kehittäminen.....	25
6.1 Tahtotila palveluiden ja toimintojen kehittämiseen.....	25
6.2 Alueen elinvoimaisuus ja sen lisääminen	25
6.3 Osallisuuden lisääminen	25
6.4 Asukkaiden hyvinvointi	25
6.5 Viihtyisä elinympäristö	25
6.6 Perheiden tukeminen	25
7 Vaikuttamiskeinot.....	26
7.1 Kulttuurikaveri	26
7.2 Kaikukortti.....	26
7.3. Ystävänkortti- toimintaa	26
7.4 Nuorisovaltuusto.....	26
7.5 Kulttuurikasvatussuunnitelma	27
7.6 Lasten parlamentti	28
7.7 Asukaslautakunnat.....	29

7.8 Vanhusneuvosto	29
8 Käyttömaksut ja avustukset	30
8.1 Yleisavustukset	30
8.2 Kohdeavustukset	30
8.3 Ohjaaja-avustukset	30
8.4 Tapahtuma-avustukset	31
8.5 Stipendit	31
8.6 Toimitila-avustukset	32
8.7 Kaupungin sponsorointituki	32
8.8 Muut tuet	32
9 Paikkojen ja alueiden kunnossapito.....	33
9.1 Uudisrakentaminen, investoinnit	33
9.2 Hoito- ja kunnossapito.....	33
10 Ohjelman seuranta.....	34
Lähteet.....	34

1 Kulttuuri-, museo-, nuoriso- ja liikuntapoliittisen ohjelman taustaa

Elämänlaatupalveluiden merkitys kuntalaisten terveyden edistämisessä ja hyvinvoinnin lisäämisessä tulee tulevaisuudessa kasvamaan. Myös näiden yhdenvertainen saavutettavuus ja sen varmistaminen vaatii uusia toimintamalleja ja ratkaisuja. Elämänlaatupalvelut tuottavat myös uusia toimintaympäristöjä, yhteistyökumppanuuksia, -verkostoja, ja nämä puolestaan hyödyntävät myös kuntaa. Kunnassa tarvitaan jatkossa eri hallinnonalojen sekä yritysten ja järjestöjen välistä hyvää yhteistyötä, joiden avulla vetovoimaisuutta ja väestön pysyvyyttä sekä positiivista muuttoa lisätään.

Elämänlaatupalvelualueen rooli on kunnassa äärimmäisen tärkeä, koska kunnan palveluiden tulee olla sijainniltaan, hinnaltaan, sisällöltään ja laajuudeltaan sekä muilta osin sellaisia, että kaikille tarjotaan ja kaikilla on mahdollisuus osallistua. Yhteistyötä tarvitaan myös tältä osin, jotta saadaan luotua monipuolisia, houkuttelevia ja saavutettavia palveluita.

Ohjelman laadinnan avulla on mahdollisuus lisätä tavoitteellisuutta, tarkoituksenmukaisuutta ja oikea-aikaisuutta niin palveluiden sisältöön, toimintoihin ja tapahtumiin sekä tavoitteellisuutta.

1.1 Organisaatio, hallinto, henkilöstö

Kauhavan kaupungin organisaation sivistystoimialaan sisältyvänä palvelualueena on elämänlaatupalvelut. Elämänlaatupalvelualue puolestaan pitää sisällään seuraavat palvelualueet: taiteen perusopetuksen palvelut (musiikkiopisto), kirjasto- ja tietopalvelut, kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut, museopalvelut, nuorisopalvelut (ml. Ohjaamo ja nuorisovaltuusto), ennalta ehkäisevä ja etsivä nuorisotyö, ystävyyskuntatoiminta, kotiseututyö, ehkäisevä päihdetyö ja kansalaisopisto (joka on erillinen organisaatio).

Elämänlaatupalvelualueella on oma vastuualueen esimies, musiikkiopiston rehtori. Elämänlaatupalvelualueen esimiehen alaisuudessa on 20 musiikkiopiston opettajaa sekä 16 elämänlaatupalvelualueen henkilöstöön kuuluvaa työntekijää: 2 liikunnanohjaajaa, 2 nuoriso-ohjaajaa sekä 6 nuorisotilavalvojaa (perjantai-iltaisin), 3 etsivää nuorisotyöntekijää, kulttuuriohjaaja, museointendentti sekä kirjastotoimenjohtaja. Lisäksi kesäisin on kesätyöntekijöitä museoilla ja uimakoulussa, joiden rekrytoinnista vastaa palvelualueen esimies. Kirjastotoimenjohtaja toimii elämänlaatupalvelualueen esimiehen alaisuudessa, mutta vastaa yksikön esimiehenä kirjastojen toiminnasta. Kirjastotoimenjohtajan alaisuudessa toimii 7 kirjaston työntekijää. Kokonaisuudessaan vakituinen henkilöstömäärä elämänlaatupalvelualueella on em. yksiköt huomioiden tällä hetkellä 49 työntekijää, joista vakinaisia toimia ja virkoja ovat kaikki muut paitsi perjantai-iltojen nuorisotilavalvojat.

1.2 Lait ja asetukset sekä muut linjaukset

Elämänlaatupalvelualueet vastaavat tehtäväalueillaan lainsäädännön edellyttämistä toimista, näitä ovat mm. laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015), laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019), liikuntalaki (390 / 2015), museolaki (314/2019), nuorisolaki (1285/2016), laki taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaisesta opetuksesta (633/1998), laki yleisistä kirjastoista (1492/2016), kuntalaki ja terveydenhuoltolaki (1326/2010). Lisäksi elämänlaatupalveluiden tulee toiminnallaan tukea ja edistää asukkaiden hyvinvointia, terveyttä ja harrastustoimintaa.

1.3 Kaupunkistrategia

Kaupunkistrategiassa (hyväksytty valtuustossa 13.11.2017) kriittisenä menestystekijänä on mainittu panostaminen lapsiin, nuoriin ja perheisiin, hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, voimien kokoamiseen, koulu- ja palveluverkkoon sekä monipuolisiin aikuis- ja vanhusväestön elämänlaatupalveluihin. Näihin voivat elämänlaatupalvelualueen eri palvelualueet ja toimijat, henkilöstö ja yhteistyötahot vahvasti vaikuttaa.

1.4 Valtionosuudet ja niiden määräytyminen

Valtio myöntää kunnille rahoitusta liikuntatoiminnan käyttökustannuksiin asukasmäärään ja yksikköhintaan perustuen. Myös kunnille voidaan myöntää harkinnanvaraisia valtionavustuksia liikuntatoiminnan kehittämiseen sekä mm. terveyttä edistävän liikunnan projekteihin. Noin neljäsosa valtion liikuntamäärärahoista osoitetaan kuntien liikuntatoimintaan.

Valtion rahoitus kuntien kulttuuritoimintaan perustuu kunnille valtiovarainministeriön kautta maksettaviin valtionosuuksiin, joilla katetaan osa kulttuuritoiminnan rahoituksesta. Valtionosuusjärjestelmän tarkoituksena on turvata julkisten palvelujen saatavuutta ja tasata kuntien välisiä eroja palvelujen järjestämiskustannuksissa. Kunnat voivat kohdentaa saamansa laskennallisen valtionosuuden harkintansa mukaan.

Osa kunnan nuorisopalveluiden kustannuksista katetaan valtionosuuksilla. Valtionosuus maksetaan kunnille kunnassa asuvien nuorten lukumäärän mukaan. Kunnat päättävät itse nuorisotyöhön käytettävistä varoista.

2 Kulttuuri-, museo-, nuoriso- ja liikuntapalvelut

2.1 Kulttuuripalvelut

Kauhavan kulttuuripalvelut järjestää ympäri vuoden monipuolisia kulttuuritapahtumia omana toimintana sekä yhteistyössä eri yhteistyökumppaneiden kanssa. Vakituista ympärivuotista toimintaa ovat mm. konsertit, työpajat ja taidenäyttelyt sekä tapahtumina Kauhava-viikko, Härmäläiset Häjyylyt, Puukko- ja käsityöfestivaalit, Korttesjärven Suvipäivät, Ylihärnän Elotraskoot, sekä SyysSOI. Kulttuuripalvelut vastaa myös kaupungin isänmaallisten juhlien järjestämisestä. Kulttuurihyvinvointiin kuuluu mm. kaikukortti sekä kulttuurikaveritoiminta.

Kulttuurikasvatussuunnitelma on opetussuunnitelmaa täydentävä suunnitelma siitä, kuinka lapsia ja nuoria tutustetaan paikalliseen kulttuuriin ja oman kunnan kulttuurikohteisiin. Kulttuurikasvatussuunnitelman tarkoituksena on taata jokaiselle kauhavalaiselle peruskouluikäiselle lapselle ja nuorelle se vähimmäismäärä kulttuuria, mikä jokaisen lapsen tulisi saada kokea koulupolkunsa aikana. Kun toiminnasta on laadittu lukuvuosittain etenevä suunnitelma ja sille on määritelty omat vastuutahot, taataan toiminnan suunnitelmallisuus ja jatkuvuus. Kulttuurikasvatussuunnitelma tukee taide- ja kulttuurikokemusten tasa-arvoista saavutettavuutta. Koulu-aikaan toteutettava kulttuurikasvatus ja taidelaitosvierailut ovat maksuttomia ja tavoittavat koko ikäluokan. Paikallinen kulttuurikasvatussuunnitelma lisää myös paikallisen kulttuuritarjonnan tunnettuutta ja käyttöä ja madaltaa lasten ja nuorten kynnyksiä aloittaa taideharrastus ja käydä vapaa-ajalla enemmän kirjastossa ja taidenäyttelyissä. Kulttuuriperintö- ja museokohteissa vierailemalla lapset ja nuoret oppivat kohtaamaan erilaisuutta ja heille kehittyä kulttuuri-identiteettiä.

Kulttuuripalveluiden tehtäviin kuuluu myös toimia koordinaattorina. Kauhavan alueella toimii useita seuroja ja yhdistyksiä, joiden tavoitteena on paikallisen kulttuurin ja perinteen vaaliminen ja elävöittäminen. Tämä aktiivinen vapaaehtoistyö tuo ison lisän Kauhavan vuosittaiseen kulttuuritarjontaan.

Kotiseutuyhdistykset (Kauhava-, Korttesjärvi- ja Härmä-seurat) vastaavat mm. alueensa kotiseutumuseoiden toiminnasta. Kuntaliitoksen myötä kotiseutuseurojen yhteistyötä on pyritty lisäämään mm. säännöllisten kokoontumisten kautta.

Kauhavan alueen aktiiviset nuoriseurat tuovat vuosittain ison panoksen alueen harrastajateatteritarjontaan ja tässä kulttuuripalvelut ovat yhteistyössä nuoriseurojen kanssa.

Galleria Kaaressa pidetään taide-, tekstiili- ja muotoilunäyttelyitä. Galleria Kaari on näyttelytila, jossa näyttelyt vaihtuvat yleensä kuukausittain. Tilaa vuokrataan neljän viikon jaksoissa. Näyttelyopastuksista sekä eri-ikäisille suunnatuista taidepajoista vastaa kulttuuripalvelut.

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta on tullut voimaan 1.3.2019 ja sen mukaan kunnan tulee:

- 1) edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä;
- 2) luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle;
- 3) edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa;

- 4) tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen;
- 5) edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa;
- 6) edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa;
- 7) edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Lisäksi laki edellyttää yhteistyön, tiedon tuottamisen ja toiminnan arvioinnin toteuttamista sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kulttuurin keinoin.

2.2 Museopalvelut

Kauhavan kaupunki ylläpitää museoita itse tai yhteistyössä paikallisten perinne- ja kotiseutuyhdistysten kanssa.

Kauhavan museopalveluihin sisältyy ympäri vuoden avoinna olevat Suomen Jääkärimuseo sekä puukko- ja tekstiilimuseo. Näiden lisäksi kaupunki ylläpitää yhteistyössä perinne- ja kotiseutuyhdistysten kanssa seuraavia kohteita: Alahärmän kotiseutumuseo ja kotiseututalo, Ylihärmän taidetalon näyttely, Häjyylyperinteen keskus, Härmän vanhan parantolan parantolamuseo, lisäksi Jussin tupa ja Kosolanmäen lainamakasiini, lisäksi Järvenpään kotitalo, Kalan torppa, Kotiseututalo Keskikangas, Markin museo, Lentosotakoulun historian valokuvanäyttely ja Ylihärmän kotiseutumuseo.

Museopalvelualueelle kuuluu myös kaupungin alueen muistomerkit ja sotamuistomerkit. Lisäksi palvelualueelle kuuluu kotiseututyö ja ystävyyskuntatoiminta sekä näihin liittyvät tehtävät.

Museoiden toimintaa Suomessa ohjaa museolaki, jossa museoiden tehtävät on määritelty seuraavasti:

- Museotoiminnan tavoitteena on ylläpitää ja vahvistaa väestön ymmärrystä kulttuuristaan, historiastaan ja ympäristöstään.
- Museoiden tulee edistää kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevan tiedon saatavuutta tallentamalla ja säilyttämällä aineellista ja visuaalista kulttuuriperintöä tuleville sukupolville, harjoittamalla siihen liittyvää tutkimusta, opetusta ja tiedonvälitystä sekä näyttely- ja julkaisu-toimintaa.

2.3 Nuorisopalvelut

Nuorisotyöllä pyritään tukemaan nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistämään aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista vahvistumista sekä parantamaan kasvu- ja elinoloja. Nuorille järjestetään mm. vapaa-ajanviettomahdollisuuksia tilojen ja toiminnan muodossa sekä annetaan tukea ja neuvontaa. Nuorisotyöhön kuuluu nuorisotilojen toimintaa, harrastuskerhoja, koululaisten iltapäivätoimintaa, yökahviloita, leirejä, työpajoja, tapahtumia, monikulttuurisuustyötä, erityisnuorisotyötä, nuorisotiedotustyötä jne. Toiminnan muotoja on useita. Nuorten kasvatuksellinen ohjaus toteutuu sekä toiminnan, yhdessäolon että neuvonnan muodoissa.

Nuorisovaltuustot ovat nuorten osallisuusryhmiä, jotka toimivat kunnissa. Ne ajavat nuorten etuja ja tuovat kunnan päättäjille nuorten näkökulmia, toiveita ja toimenpide-ehdotuksia.

Ohjaamo on kaikille alle 30-vuotiaille tarkoitettu paikka, jossa saa maksutonta apua ja tukea monenlaisiin asioihin opiskelusta ja työllistymisestä asumiseen ja kaikkeen näiden väliltä. Ohjaamo tarjoaa Elämässä eteenpäin - ohjausta alle 30 -vuotiaille.

Nuorisolain tavoitteena on

- edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa;
- tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista;
- tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa;
- edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista;
- parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.

Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat:

- yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys;
- kestävä kehitys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen;
- monialainen yhteistyö.

Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Toteuttaessaan tavoitteita ja lähtökohtia kunnan tulee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa.

Kunnan tulee em. tehtävää hoitaessaan olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisolan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa.

2.3.1 Etsivä nuorisotyö

Nuorisolain 10 § mukaan ”etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Kun kunta järjestää etsivää nuorisotyötä, sen tulee nimetä etsivän nuorisotyön toimeenpanosta vastaava kunnan viranhaltija tai kuntaan työsopimussuhteessa oleva henkilö. Etsivällä nuorisotyöntekijällä on oltava riittävä koulutus ja kokemus nuorten kanssa tehtävästä työstä. Etsivää nuorisotyötä voivat järjestää kunta tai useat kunnat yhdessä.

Etsivä nuorisotyö aloitetaan ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta. Etsivä nuorisotyö voidaan aloittaa myös muiden viranomaisten luovuttamien tietojen perusteella.”

Aluehallintovirasto edistää etsivän nuorisotyön toiminnan laajenemista koko maahan. AVI myös neuvoa ja järjestää koulutusta sekä seuraa etsivän nuorisotyön tilaa Suomessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö antaa aluehallintoviraston kautta jaettavaa valtionavustusta nuorisolain mukaiseen etsivään nuorisotyöhön. Valtionavustus on tarkoitettu nuorisolaissa säädetyn etsivän nuorisotyön tukemiseen. Valtionavustus kattaa palkkakustannuksia ja edellyttää myös omavastuuosuutta. AVI valvoo avustuksen käyttöä ja myönnetty avustus voidaan periä takaisin, mikäli avustuksella palkattu on ollut muissa kuin nuorisolain mukaisen etsivän nuorisotyön tehtävissä tai poissa töistä ilman, että on palkattu sijainen.

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivä nuorisotyö etsii nuoren kanssa ratkaisuja nuoren pulmiin ja kysymyksiin sekä auttaa nuorta saavuttamaan tarvitsemansa palvelut.

Etsivän työn ensisijaisena tehtävänä on auttaa 16- 29 -vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle varhaista tukea, jos nuori sitä itse haluaa.

Nuori voi hakeutua etsivän nuorisotyön ohjaukseen itse. Myös huoltajat voivat ottaa yhteyttä etsivään nuorisotyöntekijään.

Etsivä nuorisotyö ei korvaa ns. tavallisen nuoriso-ohjaajan työtä vaan se on erityisnuorisotyötä, joka perustuu rahoittajan edellyttämiin tehtäviin (valtionosuuden myöntää ja sen käyttöä seuraa aluehallintovirasto, ns. rahoittaja).

2.4 Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut palvelevat kaikkia kaupunkilaisia ja liikuntatyötä tekeviä urheiluseuroja sekä järjestöjä. Lisäksi se edistää liikuntalain kunnille ja kaupungeille velvoittamaa liikuntaa, kilpa- ja huippu-urheilua sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa, edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä tukee lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä liikunnan avulla. Liikuntapalvelut luovat edellytyksiä kuntalaisten liikunnan harrastamiselle järjestämällä liikuntatapahtumia ympäri vuoden siten, että kaikilla kuntalaisilla on mahdollisuus osallistua niihin. Lisäksi liikuntapalvelut järjestävät liikuntatapahtumia, -retkiä ja kampanjoita. Liikuntapalveluiden tehtäviin kuuluvat myös liikuntapaikat, tilojen varaukset, toiminta-avustukset, urheiluseuratoiminta, venepaikat, vuokrattavat tilat ja välineet sekä vuosittaiset uimakoulut.

Kauhavan liikuntapalvelujen tehtävänä on tarjota kuntalaisille erimuotoista liikuntatoimintaa. Toiminnan järjestäminen keskittyy terveystoiminnan tapahtumiin. Kilpailutoiminnan järjestäminen on paikallisten urheiluseurojen vastuulla.

Toinen merkittävä liikuntatoimen tehtäväkokonaisuus on puitteiden luominen liikunnan harrastamiselle siten, että niin yksittäisellä kuntalaisella kuin myös kolmannen sektorin toimijoillakin on mahdollisimman laadukkaat ja turvalliset liikuntapaikat liikunnan harrastamiseen ja toiminnan järjestämiseen.

Kaikilla kauhavalaisilla tulee olla mahdollisuus liikunnan harrastamiseen kunnan ylläpitämällä, hyvin hoidetuilla perusliikuntapaikoilla tasapuolisesti ja maksuttomasti. Liikunnan (käytännön toteutuksen) kuntalainen hoitaa itse omatoimisesti tai käyttää liikuntapalveluiden, urheiluseurojen, kansalaisopiston tai jonkin muun organisaation

tuottamia palveluja. Liikuntapalveluiden tehtävänä tässä yhteydessä on toimia yhteistyöelimenä, koordinaattorina sekä oman alueensa asiantuntijaelimenä kehitettäessä kunnan liikuntapalveluita.

Kunnallisen liikuntaelämän painopiste on kääntynyt yhä enemmän terveysliikunnan suuntaan. Kauhavalla urheiluseurat ja muut kolmannen sektorin toimijat keskittyvät lähinnä lasten ja nuorten liikuttamiseen. Tämä edellyttää yhteistyötä eri liikuntapalveluja tuottavien toimijoiden kesken. Tärkeä yhteistyökumppani terveysliikuntapalvelujen tuottajana on myös kansalaisopisto.

Liikunnan asemaa Kauhavalla tulee kehittää määrätietoisesti sekä nostaa sen arvostusta. Paras tulos saadaan eri toimijoiden yhteistyöllä ja ymmärtämällä eri osapuolten tarpeet ja toiveet kokonaisuuteen pyrittäessä.

Liikuntatyötä ohjaa liikuntalaki. Uusi liikuntalaki tuli voimaan 1.5.2015. Lain keskeiset tavoitteet ovat edistää:

- Eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa
- Väestön hyvinvointia ja terveyttä
- Fyysisen toimintakyvyn ylläpitämistä ja parantamista
- Lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä
- Liikunnan kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta
- Huippu-urheilua
- Liikunnan ja huippu-urheilun rehellisyyttä ja eettisiä periaatteita
- Eriarvoisuuden vähentämistä liikunnassa

Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat sekä ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys. Liikuntalain mukaan kunnan vastuulla on yleisten edellytysten luominen paikallistasolla kuntalaisille järjestämällä eri kohderyhmille liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa, kansalaistoiminnan ja seuratoiminnan tukeminen sekä liikuntapaikkojen ylläpitäminen ja rakentaminen. Niiden toteutuminen tulee tapahtua yhteistyönä eri toimialojen sekä kuntien välillä ja alueellisena yhteistyönä.

3 Toimintaympäristö

3.1 Kunnalliset palvelut

Elämänlaatupalveluiden eri palvelualueet toimivat hyvässä yhteistyössä keskenään ja lisäksi kaupungin muiden tahojen kanssa kuten päiväkotien, koulujen, yhdyskuntatekniikan, tilapalveluiden, kehitystoimen ja keskushallinnon kanssa.

3.2 Yhdistysten ja seurojen palvelut

Elämänlaatupalvelut toimivat aktiivisessa vuorovaikutuksessa alueen seurojen, yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa. Tavoitteena on hyvinvoivat seurat ja yhdistykset, joiden toimintaa tuetaan ja joille on tarjota tiloja, paikkoja ja alueita. Näin seurat ja yhdistykset voivat toimia tarjoten kuntalaisille runsaasti erilaisia mahdollisuuksia osallistua toimintaan. Lisäksi yhteistyötä ja vuorovaikutusta kehitetään ja lisätään.

3.3 Digitalisaatio

Digitalisaation vaikutusten huomioiminen, kuten uusien digitaalisten markkinointikanavien hyödyntäminen ja niiden edellyttämien osaamisen hankinta sekä digiosaamisen jatkuva päivittäminen ja muu digitaalisten laitteiden ja ohjelmien hankinta sekä niiden edellyttämien uuden osaamisen hankkiminen ovat keskeisessä roolissa tällä ohjelmakaudella.

Kehittämiseen sisältyy myös harrastamisen edistäminen erilaisten teknologisten mobiilisovelluksien avulla. Tässä on pyrkimyksenä omatoimisuus ja matalan kynnyksen luominen harrastuksen aloittamiseen sovelluksia hyödyntäen ja omatoimisuutta edistäen.

4 Toimipaikat, liikuntapaikat, nuorisotilat, kulttuuritilat, museot ja muut tilat

4.1 Toimipaikat

Liikunta- ja nuorisopalvelut Ylihärän palvelutoimisto, Päämajantie 6, 62375 Ylihärmä
Kirjasto-, kulttuuri- ja museopalvelut, pääkirjastorakennus, Kauppatie 88, 62200 Kauhava

4.2 Liikuntapaikat

Ammunta

Kauhavan Ampujien ilma-aserata sijaitsee Suomen Yrittäjäopiston kellarissa (Kauppatie 109, 62200 Kauhava)

Härmän Seudun ampujien ilma-aserata sijaitsee Ylihärän kunnantalon alakerrassa. (Päämajantie 6 62375 Ylihärmä)

Lisää ampumaratoja on mm. Metsästysseuroilla.

Beach-Volley kentät

- Urheilupuisto 3 kpl (Mäki-Passintie 1 62200 Kauhava)
- Eteläranta 1 kpl (Kiurunkuja 3 62200 Kauhava)
- Vallami 1 kpl (Ylistarontie 500 62375 Ylihärmä)
- Kirkonkylän koulu 2 kpl (Järventie 14 62375 Ylihärmä)
- Härmän kuntokeskus 1 kpl (Vaasantie 22 62375 Ylihärmä)
- Rasin palloilukenttä 1kpl (Vähämäentie 1 62420 Kortesjärvi)
- Voltin urheilukenttä 1 kpl (Köykkärintie 3 62310 Voltti)

Frisbeegolf

Kauhavan Urheilupuiston frisbeegolfrata (Mäkipassintie 17 62200 Kauhava)

Kauhavan Urheilupuiston frisbeegolfrata on 9-korinen. Radan kokonaispituus on 696 metriä ja ihannetulos on 27.

Kortesjärven frisbeegolfrata (Kitkantie 60 62420 Kortesjärvi)

Kitkan ulkoilukeskuksessa on 18-korinen frisbeegolfrata. Radan kokonaispituus on 1.840 metriä ja ihannetulos on 57.

Jääkiekko ja luistelu

Jäähalli (Mäkipassintie 1 62200 Kauhava)

Kaukalot:

Nahkalan alakoulu (Kauppatie 165 62200 Kauhava)

Kosolan alakoulu (Kosolantie 2 62200 Kauhava)

Yhteiskoulu (Päämajantie 18 62375 Ylihärmä)

Hakolan koulu (Sairaalantie 189 62375 Ylihärmä)

Keskusurheilukenttä (Pirintie 8 62300 Alahärmä)

Voltin koulu (Knuuttilanraitti 308 62310 Voltti)

Urheilukenttä (Vähämäentie 2 62420 Kortesjärvi)

Luistelualueet:

Yhteiskoulu (Päämajantie 18 62375 Ylihärmä)
Kirkonkylän koulu (Järventie 14 62375 Ylihärmä)
Keskusurheilukenttä (Pirintie 8 62300 Alahärmä)
Voltin koulu (Knuuttilanraitti 308 62310 Voltti)
Rasin palloilualue (Vähämäentie 2 62420 Korteesjärvi)

Koulujen liikuntasalit

Kauhava:

- Koulukeskus (Jylhäntie 14 62200 Kauhava)
- Kosolan alakoulu (Kosolantie 2 62200 Kauhava)
- Nahkalan alakoulu (Kauppatie 165 62200 Kauhava)
- Keskustan alakoulu (Lentokentäntie 14 62200 Kauhava)
- Yrittäjäopiston liikuntasali (Kauppatie 109 62200 Kauhava)

Ylihärmä:

- Yhteiskoulu (Päämajantie 18 62375 Ylihärmä)
- Kirkonkylän alakoulu (Järventie 14 62375 Ylihärmä)
- Hakolan alakoulu (Sairaalantie 165 62375 Ylihärmä)

Alahärmä:

- Lukion sali (Koulukuja 5 62300 Härmä)
- Yläkoulun sali (Härmäsali) (Koulukuja 5 62300 Härmä)
- Voltin alakoulu (Knuuttilanraitti 308 62310 Voltti)

Korteesjärvi:

- Purmojärven ent. Alakoulu (Purmojärventie 739 62470 Purmojärvi)
- Liikuntatalo keskustassa (Mannisentie 13 62420 Korteesjärvi)

Kuntoportaatt

Kitkan kuntoportaatt. Portaiden pituus on 74 metriä ja 128 kpl. (Kitkantie 60 62420 Korteesjärvi)

Kuntokumpareet (Mäki- Hannuksen kuntorata, 62200 Kauhava)

Kuntosalit

Kauhavan kaupungista löytyy jokaisesta kaupunginosasta kuntosali. Kaupungin kuntosalien käyttö on maksutonta.

Alahärmän kuntosali

Sijaitsee osoitteessa Härmäntie 10, 62300 Härmä. Kuntosalille saa käyttöönsä henkilökohtaisen avaimen, avaimen voi noutaa liikuntatoimistosta.

Korteesjärven kuntosali

sijaitsee liikuntatalon yhteydessä, osoitteessa Mannisentie 13, 62420 Korteesjärvi. Avoimet vuorot vapaasti käytettävissä.

Kauhavan kuntosali

sijaitsee Kauhavan koulukeskuksen yhteydessä, osoitteessa Jylhäntie 14 62200 Kauhava.

Avoimet vuorot vapaasti käytettävissä.

Ovet avoinna ma-pe klo 16:00-22:00 ja la-su klo 7:00-22:00

Ylihärmän kuntosali

sijaitsee Kiistolän urheilualueella osoitteessa Rannanjärventie 89 62375 Ylihärmä.

Ovet avoinna ma-su klo 8.00 - 22.00.

Ulkokuntoilualueet

Kauhavalta löytyy neljä ulkokuntoilupuistoa, jotka ovat kuntalaisten vapaassa käytössä. Vallesmannin kuntoilupuisto sijaitsee kaupungintalon piha-alueella. (Kauppatie 109 62200 Kauhava)

Urheilupuiston kuntoilupuisto sijaitsee urheilukentän läheisyydessä ja se on osa urheilupuistokokonaisuutta. (Mäkipassintie 17 62200 Kauhava)

Alahärmän ulkokuntoilupuisto sijaitsee Alahärmän urheilukentän alueella. (Pirintie 8 62300 Härmä)

Kortesjärven ulkokuntoilualue sijaitsee liikuntatalon piha-alueella. (Mannisentie 13 62420 Kortesjärvi)

Liikuntatalot ja vastaavat

Kauhavan koulukeskus (Jylhäntie 14 62200 Kauhava)

- liikuntasali
- kuntosali
- juoksusuora
- kiipeilyseinä

Kiistolän vapaa- aikakeskus (Rannanjärventie 89 62375 Ylihärmä)

- kuntosali
- nyrkkeily sali
- sosiaalityöt yhteisellä saunalla
- urheiluseurojen tilat

Liikuntatalo (Mannisentie 13 62420 Kortesjärvi)

- liikuntasali
- kuntosali
-

Pallokentät

- Urheilupuisto (Vähäpassintie 1 62200 Kauhava), tekonurmi ja nurmikenttä
- Keskustan koulun kenttä (Lentokentäntie 14 62200 Kauhava) Kivituhka- ja nurmikenttä
- Kosolan alakoulun pihakenttä (Kosolantie 2 62200 Kauhava), kivituhkakenttä
- Koulukeskus (Jylhäntie 14 62200 Kauhava), kivituhkakenttä
- Nahkalan alakoulun kentät (Kauppatie 165 62200 Kauhava), kivituhka- ja nurmikenttä
- Kirkonkylän koulun pallokenttä (Järventie 14 62375 Ylihärmä), kivituhkakenttä
- Voltin alakoulun kenttä (Knuuttilanraitti 308 62310 Voltti), kivituhkakenttä
- Voltin pallokenttä (Köykkärintie 3 62310 Voltti), nurmikenttä
- Rasin kenttä (Vähämäentie 2 62420 Kortesjärvi), kivituhkakenttä

Pesäpallokenttä

- Kiistola (Rannanjärventie 89 62375 Ylihärmä), hiekkatekonurmi

Retkeily

Kauhavan alueella sijaitsee monia luonnonkauniita retkeilykohteita. Alueita ovat rakentaneet niin kaupunki, urheiluseurat kuin kyläyhdistyksetkin.

Laavut, kodat, grillikatokset ja -majat

Kaupungilta löytyy rakennettuja laavuja, kotia sekä grillikatoksia ja -majoja jokaisesta kunnanosasta, jotka ovat kaikkien retkeilijöiden ja ulkonaliikkujien vapaassa käytössä.

Alahärmä:

Alahärmän kuntoradan laavu (Kuoppalantie 60 62300 Härmä)

Huhtamäen laavu (Oravaistentie 500 62310 Voltti)

Kauhava:

Urheilupuiston laavu (Vähäpassintie 17 62200 Kauhava)

Kortesjärvi:

Kitkan grillikota (Kitkantie 60 62420 Kortesjärvi)

Kitkan grillimaja (Kitkantie 60 62420 Kortesjärvi)

Kitkan laavu (Kitkantie 60 62420 Kortesjärvi)

Ylihärmä:

Karhuvuoren maja (Mäkitie 62150 Rintakangas)

Vallamin grillikatos (Ylistarontie 500 62375 Ylihärmä)

Yliviitalan grillikota (Yliviitalantie 846 62300 Härmä)

Patikointi

Leipätie -Hanhivuori (Lostensvägen, Överpurmo)

Leipätien patikointireitti on Kauhavan Kortesjärvellä. Reitti jatkuu myös Lappajärven puolelle Hanhivuorelle ja Kivitippuun. Edelleen reitiltä pääsee Saukon reitille Pedersören puolelle.

Prännin patikkareitti (Ylistarontie 636 62375 Ylihärmä)

Prännin patikkareitti on Kauhavan Ylihärmässä Yliluoman kylässä. Yliluoman kylä sijaitsee noin 10 km Ylihärmän keskustasta Ylistaron suuntaan tien nro 723 varrella.

Prännin reitti on Yliluoman maa- ja kotitalousseuran toteuttama ulkoilureittihanke, jonka kokonaispituus on noin 20 kilometriä. Maasto ja maisemat vaihtelevat tasaisesta suomaastosta aina jylhiin kalliomaisemiin.

Reitin varrelle on rakennettu laavu sekä kota retkeilijöiden taukopaikoiksi lisäksi reitin varrelta löytyy nähtävyyksiä mm. tappookrooppi, jossa kuuluisa Härmän Häjy Antti Rannanjärvi sai kuolettavat puukoniskut. Lisäksi reitin varrelta löytyy pontikankeittäjän piilopaikka, malminetsijän koelouhos, kiilakivilouhimo ja akantappokallio.

Haaruksen retkeilyreitistö (Haaruksentie 359 62300 Härmä)

Haaruksen retkeilyreitistö on avattu 13.6.2020 ja sijaitsee Kauhavan Alahärmässä. Alue sijaitsee Kauhavan erämaisessa osassa, kuivan kankaan maisemissa. Reitistön varrella olevat lukuisat nähtävyydet kertovat mm. Haaruksen historiasta.

Reitistön varrelta löytyy niin tulentekopaikka kuin useampiakin levähdyspaikkoja. Lisäksi voit majoittautua alueella käyttäen alueen majoituspalveluita.

Pyöräilyreitit

Reittien pituudet ovat 7, 10, 13, 20 ja 30 km.

Reittien nimet ovat Kulttuurilenkki, Tulvalenkki, Puukkojunkkarin lenkki, Härmän jokilaakson maalaiskulttuurikierros ja Härmän kierros.

Kauhavaa sillalta sillalle -pyöräilyreitti

Reitti on 30 kilometrin mittainen, jos pyöräilee Jylhän sillalta Ämpin sillalle saakka. Muita Kauhavanjoen ylittäviä siltoja on tällä välillä kaikkiaan seitsemän, joten voit valita sopivan mittaisen reitin poikkeamalla sillalta toiselle.

Suunnistus

Kauhavalla on hyvät mahdollisuudet ja alueet suunnistusharrastukseen.

Lisätietoja löydät alueen urheiluseurojen suunnistusjaostojen sivuilta:

Kortesjärven Järviveikot / suunnistusjaosto

Alahärmän Kisa /suunnistus

Kauhavan Wisa / suunnistusjaosto

Tennis

Kauhavan kaupungin ylläpitämät tenniskentät:

Alahärmän tenniskentät (Reunatie 62300 Härmä)

- 2 kpl kivituhkapinnoitteella
- Härmät Tennis ry:ltä voi ostaa pelikaudeksi avaimen 20 € tai oman avaimen voi lunastaa 35 €:n hintaan, joka sisältää myös Härmät Tenniksen jäsenmaksun sekä pelioikeuden pelikaudeksi.
- Pelivuorojen varausvihko löytyy tenniskenttien aidassa olevasta postilaatikosta.

Kauhavan tenniskenttä (Vanha Lapuantie 22 62220 Pernaa)

- 1 kenttä ent. Pernaan ent. koululla
- Kentän käyttö on maksutonta

Kortesjärven tenniskenttä (Vähämäentie 2 62420 Kortesjärvi)

- 1 kpl kivituhkapinnoitteella.
- Kentän käyttö on maksutonta.
- Pelivuorojen varausvihko löytyy tenniskentän aidassa olevasta postilaatikosta.

Uimarannat

Kaupungin alueelta löytyvät seuraavat uimarannat ja uintimahdollisuudet, jotka ovat kaupungin ylläpitämiä virallisia uimarantoja:

- Ojutjärvi , pukeutumistila, wc huoltorakennuksessa, laituri (sauna tilattavissa)(Ojutjärventie 465 62200 Kauhava)
- Mäenpään järvi, laituri, pukeutumistila, grillikatos (Lammintie 50 62200 Kauhava)
- Saarijärvi (Kortesjärvi) Saarijärven uimaranta tanssilavan luona (Saarijärventie 269 62420 Kortesjärvi)
- Purmojärvi (Laukkosentie 41 62420 Kortesjärvi)
- Hakolan hiekkamonttu (Sairaalantie 240 62375 Ylihärmä)
- Haarusjärven uimaranta, pukuhuoneet, ulkovessat, laituri (Haaruskankaantie 91 62300 Härmä)

- Vallamin uimaranta (Ylistarontie 500 62375 Ylihärmä)
- Järvenjärven uimaranta (Kelloluomantie 24 62375 Ylihärmä)

Urheilukentät

- Keskusurheilukenttä (Mäkipassintie 1 62200 Kauhava)
- Kiistola (Rannanjärventie 89 62375 Ylihärmä)
- Keskusurheilukenttä (Pirintie 8 62300 Alahärmä)
- Urheilukenttä (Vähämäentie 4 62420 Korttesjärvi)

Valaistut kuntoradat / hiihtoladut

Kauhavan alueelta löytyy 13 eri mittaista valaistua kuntorataa, jotka toimivat talvella hiihtoalueina.

- Mäenpää 5 km, 3 km ja 1 km (Lammintie 49 62200 Kauhava)
- Urheilupuisto 6,5 km (Mäkipassintie 17 62200 Kauhava)
- Jylhä 1,8 km (Jylhäntie 487 62200 Kauhava)
- Vallami 5 km (Ylistarontie 500 62375 Ylihärmä)
- Kiistola 1,5, km (Rannanjärventie 89 62375 Ylihärmä)
- Karhuvuori 1 km (Mäentie 62150 Rintakangas)
- Yliviitala 3 km (Yliviitalantie 846 62300 Härmä)
- Kirkonkylä 1,8 km (Kuoppalantie 60 62300 Härmä)
- Huhtämäki 1,2 km (Oravaistentie 500 62310 Voltti)
- Kirkonkylä 2 km (Vähämäentie 4 62420 Korttesjärvi)
- Kitka 1,2 km, 2,1 km, 3,7 km ja 4,3 km (Kitkantie 60 62420 Korttesjärvi)
- Isokangas 900m (Isokankaantie 85 62420 Korttesjärvi)

Valaisemattomia hiihtolatuja

- Urheilupuiston kuntoradan valaistun osan jatko Frööttilään. Valaisematon osuus 3,6 km. (Mäkipassintie 17 62200 Kauhava)
- Purmojärven maastohiihtolatu. Reitin kokonaispituus 16 kilometriä. (Isokankaantie 85 62420 Korttesjärvi)
- Voltti 1 km (Linnanmäentie 62310 Voltti)

4.3 Nuorisotilat

Nuorisotila Alari, Härmäntie 18, 62300 Härmä

- Käytössä tiistaisin klo 17-20, torstaisin klo 15-20 sekä perjantaisin klo 18-21. Pois lukien koulujen lomaviikot.

Nuorisotila Sauma, Fransuntie 4, 62200 Kauhava

- Käytössä tiistaisin klo 17-20, torstaisin klo 15-20 sekä perjantaisin klo 18-21. Pois lukien koulujen lomaviikot.
- Ohjaamo maanantaisin klo 12-16. Pois lukien joulu- ja kesätauko.

Nuorisotila Markki, Päivärinteentie 10 as 7, 62420 Korttesjärvi

- Käytössä maanantaisin klo 17-20, keskiviikkoisin klo 15-20 sekä perjantaisin klo 18-21. Pois lukien koulujen lomaviikot.

Nuorisotila Kunnari, Päämajantie 6, 62375 Ylihärmä

- Käytössä maanantaisin klo 17-20, keskiviikkoisin klo 15-20 sekä perjantaisin klo 18-21. Pois lukien koulujen lomaviikot.

4.4 Kulttuuritilat

Taidegalleria Kaari, Kauhava (käytössä ympäri vuoden), Kauppatie 88, Kauhava.
Häyryperinteen keskus, Alahärmä (kurssien ja yhdistysten käytössä ympäri vuoden, heinäkuussa taidenäyttely). Onnelanranta 4, Härmä.
Taidetalon näyttelytila, Ylihärmä (heinäkuussa taidenäyttely). Vanha Vaasantie 4, Ylihärmä.

4.5 Kirjastot

Kauhavan pääkirjasto, Alahärmän kirjasto, Ylihärmän kirjasto, Korttesjärven kirjasto ja Kirjastoauto Opus. Lähikirjastot ovat avoinna asiakkaille vuoden jokaisena päivänä klo 7-21. Pääkirjasto avoinna ma & to 12-19, ti & ke 12-18, pe 10-16, la 11-15 (la suljettu toukokuussa).

4.6 Museot

Suomen jääkärimuseo, Jääkärintie 80, 62420 Korttesjärvi, avoinna ti ja pe klo 12-16 ja kesäsesongin aikana ti-su klo 12-16 sekä sopimuksesta. Museokauppa Kauhavan puukko- ja tekstiilimuseo, Kauppatie 88, 62200 Kauhava, avoinna pääkirjaston aukioloaikoina. Museokauppa lisäksi Järvenpään kotimuseo, Kauppatie 111, 62200 Kauhava, avoinna tapahtumien yhteydessä sekä sopimuksesta
Ylihärmän kotiseutumuseo, Rannanjärventie 16, 62375 Ylihärmä, avoinna kesäsesongin aikana sekä sopimuksesta
Ylihärmän taidetalon museotila, Vanha Vaasantie 4, 62375 Ylihärmä, avoinna kesäsesongin aikana sekä sopimuksesta
Häyryperinteen keskus, Onnelanranta 4, 62300 Härmä, avoinna kesäsesongin aikana sekä talon käyttäjille ympäri vuoden. Museokauppa
Eskolan talo, LSK Businesspark Oy:n alueella, Loppusuora 22, 62200 Kauhava, avoinna sopimuksesta
Härmän parantolan kappeli, Mäntyhovintie, 62370 Kangasto, avoinna sopimuksesta

4.7 Muut tilat

Kitkan maja, Yliviitalan liikuntakeskus, Mäenpään hiihtomaja ja Ojutjärven huoltorakennus.
Varastotila LSK Businessparkin alueella.

4.7 Yhteistyötahot

Urheiluseurat, kyläyhdistykset, koulut, kansalaisopisto ja seurakunta.
Aijjoos- hanke, Härmänmaan 4H- yhdistys, sekä useita eri yrityksiä ja muita yhdistyksiä.

4.8 Kuntalaiskysely

Elämänlaatu palvelut toteuttavat säännöllisin väliajoin kyselyitä kuntalaisille. Kuntalaiskyselyt käsittelevät ajankohtaisia eri aiheita ja nämä kyselyt voivat olla yleisluontoisia tai aihekohtaisia. Kunnan tulee kuulla asukkaitaan heitä koskevissa keskeisissä päätöksissä ja arvioida asukkaidensa aktiivisuutta terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Tavoitteena on selkeästi harrastusten laajentaminen myös uusiin ja passiivisiin väestöryhmiin.

5 Tavoitteet, toimenpiteet ja painopistealueet

Elämänlaatupalvelualueeseen kohdistuu tulevaisuudessa monenlaisia toiveita ja odotuksia. Samoin elämänlaatupalveluihin vaikuttavat monet tekijät, joihin palvelualue ei voi itse vaikuttaa, kuten esimerkiksi lasten ja nuorten määrän väheneminen, ikäihmisten määrän lisääntyminen, harrastamattomien ja liikkumattomien määrän lisääntyminen ja ylipainon sekä muiden elintapasairauksien lisääntyminen sekä kunnan palveluverkon laajuus.

Tarkoituksena on huomioida muuttuvan ympäristön vaikutukset ja muutostarpeet elämänlaatupalveluille kohdistuviin vaatimuksiin tämän hetken tilanteessa ja tulevaisuudessa. Merkittäviä tulevaisuudessa vaikuttavia tekijöitä ovat hyvinvoinnin korostuminen kuntalaisen arjessa, pidentyvät eliniät ja eriarvoisuuden kasvaminen muutamia mainittuna. Näihin edellä mainittuihin tekijöihin puolestaan liittyy useita eri asioita, joita tulisi tavoitteissa huomioida. Näitä ovat muun muassa elämänlaatupalveluiden yhä kasvava ja laajeneva vastuualue kuntalaisten vapaa-ajalle kohdistuvasta toiminnasta ja palveluista, joka puolestaan tuo lisäkoulutuksen tarvetta olemassa oleville toimijoille, koska uusia tarpeita nousee esiin sekä asiakkaiden että kunnan ja valtion taholta ja on vastattava näihin uusiin palveluntarpeisiin. Myös ekologisuuden huomioiminen kaikessa toiminnassa ja palveluiden järjestämisessä sekä siihen liittyvä osaaminen nousee varmasti keskiöön tulevaisuudessa. Yhteis- sekä yhteisötyötaitojen lisääminen sekä yhteisöllisyyskasvatus ovat tulevaisuudessa vahvasti esillä. Samoin tarve tarjota vaihtoehtoja ja palveluita, joiden avulla positiivista näkökulmaa tuetaan ja vahvistetaan kunnassa ja tuotetaan toimintaa ja palveluita, joista saa monipuolista hyvinvointia, opastusta ja koulutusta siten, että samalla yhdistyy sukupolvien välinen vuorovaikutus, oman osaamisen jakaminen, osallisuuden kokeminen ja yhdessä tekeminen. Nämä puolestaan vahvistavat yhteisöllisyyden kokemista, joka on tulevaisuudessa tärkeä ja otettava huomioon kaikissa elämänlaatupalvelualueen toiminnoissa. Palveluiden monimuotoisuus, samoin kuin verkostoituminen ja yhteisössä vahvistuminen sekä henkinen hyvinvointi ovat todennäköisesti tulevana vuosina elämänlaatupalvelualueen vastuulla.

Tavoitteena on siis muodostaa osaamisalueiltaan monipuolinen ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin hyvin valmistautuva elämänlaatupalvelualue, jossa jokaisella toimijalla on mahdollisuus toimia omaa osaamistansa maksimaalisesti hyödyntäen koko elämänlaatupalvelualueen, organisaation ja asiakkaiden sekä yhteistyötahojen eduksi. Lisäksi tavoitteena on harrastusten laajentaminen ja palveluiden ääreen löytäminen myös uusiin ja vähemmän aktiivisiin väestöryhmiin. Myös kuntalaisten fyysisen ja henkisen terveyden edistäminen ryhmätoiminnan ja yksilöohjauksen avulla. Tätä voidaan toteuttaa myös yhteistyössä seurojen ja yhdistysten sekä muiden tahojen kanssa.

5.1 Aktiivisen elämän edistäminen

Aktiivisuuden, sen kaikilla osa-alueilla, tulisi olla luonnollinen ja erottamaton osa meidän kaikkien arkea. Aktiivisuus ei kuitenkaan ole itsestäänselvyys vaan aktiivista toimintaa tulee mahdollistaa, kannatella ja tukea. Tähän puolestaan tarvitaan toimintamalleja, tiloja ja alueita sekä resursseja. Kunnan tehtävänä on tarjota tasa-arvoisesti ja – puolisesti toimintaa ja palveluita kaikille kuntalaisille, joilla mahdollistetaan aktiivinen vauva, lapsi, nuori, aikuinen ja seniori.

Etsivässä nuorisotyössä tarjotaan monipuolista ryhmätoimintaa nuorille. Yhteistyötä eri tahojen kanssa toteutetaan nuorilähtöisen tarpeen mukaan.

Ohjaamoista saa tietoa, neuvontaa ja ohjausta työhön, koulutukseen, hyvinvointiin, arkeen ja osallisuuteen liittyen. Ohjaamo kokoaa eri toimijat yhteen, minkä ansiosta palvelu on nuorille helppoa ja nopeaa. Ohjaamossa asioidessa ei tarvitse tietää, mikä on oikea taho hoitamaan asiaa tai minkä alan ammattilaiselta saisi apua. Riittää, että löytää lähimmän Ohjaamon ja astuu sisään.

Liikuntapalveluiden toimesta tarjotaan sali- ja kenttävuoroja riittävästi kuntalaisille ja tämä puolestaan edellyttää riittävän määrän kenttiä, kuntosaleja ja liikuntasaleja. Lisäksi järjestetään aktiivisesti erilaisia liikuntakampanjoja esim. hiihdossa, pyöräilyssä ja kävelyssä, tavoitteena aktiiviset ja terveet kuntalaiset. Roolissa on myös aktiivinen ja vuorovaikutteinen yhteistyö urheiluseurojen ja liikuntaa harrastavien sekä muiden yhdistyksien kanssa mm. järjestämällä tapahtumia ja –tempauksia kuntalaisille, sekä avustustoimin edistäen seurojen toimintakykyä ja aktiiviteetteja.

Museo- ja kulttuuripalveluiden tapahtumat ja vaihtuvat näyttelyt tarjoavat aineksia aktiiviseen elämään. Samoin em. palvelut järjestävät säännöllisesti yhteisöllisiä tapahtumia, mutta tarjoavat myös rauhallisia ympäristöjä yksilöllisille kokemuksille ja keskittymiselle.

5.2 Omatoimisuuden edistäminen

Tilojen, paikkojen, toimintojen, sisältöjen ja muiden mahdollisuuksien tarjoaminen on olennainen osa omatoimisuuden edistämistyössä ja siihen liittyy tehokas tiedottaminen ja markkinointi kuntalaisille. Kuntalaisia pyritään aktivoimaan omatoimisuuteen myös erilaisten tuki- ja kannustustoimien avulla. Tarjontaa markkinoidaan sekä nettisivujen, lehtien että somen kautta. Lisäksi on tilattavissa muun muassa kulttuuripalveluilta uutiskirje.

5.3 Ehkäisevä päihdetyö

Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma tukee kunnissa ja alueilla tehtävää lakisääteistä työtä. Toimintaohjelma nostaa esille mahdollisuuksia tehdä vaikuttavaa, laaja-alaista sekä kustannustehokasta ehkäisevää päihdetyötä käytännössä. Toimintaohjelma linjaa toimintaa vuoteen 2025 ja se on vuonna 2021 julkaistun sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön (STM) päihde- ja riippuvuusstrategian mukaista toimintaa. Kunnissa tehtävä ehkäisevä päihdetyö näkyy kuntalaisten arjessa. Työtä tehdään muun muassa sosiaali- ja terveystieteiden palveluissa, työpaikoilla, oppilaitoksissa sekä erilaisissa vapaa-ajan ympäristöissä. Tärkeää on tarjota myös kuntalaisille itselleen mahdollisuuksia osallistua päihdehaittojen ehkäisyyn.

Lain ja toimintaohjelman tavoitteena on

- edistää terveyden ja hyvinvoinnin tasa-arvoa
- varmistaa ehkäisevän päihdetyön edellytykset koko maassa
- tukea erityisesti kuntien ja alueiden työn kehittämistä ja tehostamista.

Toimintaohjelma on jatkoa Alkoholiohjelmassa tehdyille työlle. Toimivien mallien hyödyntäminen ja juurruttaminen tuottaa tulosta!

5.4 Tavoitteet

Nuorisopalvelut luovat edellytyksiä 0-29- vuotiaille viihtyä, toimia ja harrastaa koko Kauhavan alueella:

- toteuttamalla nuorisotilatoimintaa joka kaupunginosassa
- edistämällä nuorisotiedotusta
- ehkäisemällä syrjäytymistä kannustamalla monipuolisiin harrastuksiin
- toteuttamalla erilaisia nuorisotapahtumia
- edistämällä yhteistoimintaa yhdistysten ja kaupungin kesken
- myöntämällä toiminta-avustuksia nuorisotyötä tekeville yhdistyksille ja järjestöille
- avustamalla nuorten omaa tiedotusta ja elinolojen parantamisessa Nuorisovaltuuston kanssa

Nuorisolain mukaan nuorisotyön tarkoituksena on

- tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä,
- edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä
- parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.

Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, yhteisvastuu, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen.

Jokaisessa kunnassa, järjestössä ja seurakunnassa on erilaisia tapoja ja menetelmiä tehdä nuorisotyötä. Nuorisotyö voi olla nuorisotilojen avointa toimintaa, nuorisotiedotustyötä, kerhoja, leirejä, tapahtumia, seikkailukasvatusta, bänditoimintaa ja -tapahtumia, kulttuurista nuorisotyötä, erityisnuorisotyötä, monikulttuurisuustyötä, yökahviloita, pienryhmätoimintaa, kansanvälisiä vaihtoja, sovittelua ja tukiasumista, nuorisovaihtoa, iltapäivätoimintaa ja työpajoja. Nuorisotyö on myös osallisuuden ja vaikuttamisen edistämistä ja osallisuuskasvatusta. Nuorisotyö tukee ja avustaa nuorten ryhmien omaehtoista toimintaa. Nuorisotyö ohjaa, opastaa, tukee ja neuvoo nuorta.

Opetusministeriöllä on vastuu nuorisotyön ja -politiikan yleisestä kehittämisestä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset toimivat nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevissa asioissa valtion aluehallintoviranomaisina. Opetusministeriö hyväksyy aluehallinnon nuorisotoimen tulostavoitteet yhdessä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa.

Kulttuuri- ja museopalveluissa tavoite on tiivistää kouluyhteistyötä kaikilla tasoilla ja vakiinnuttaa kulttuurikasvatussuunnitelma osaksi koulujen lukuvuotta. Tavoitteena on laajentaa toimintaa siten, että se ulottuisi vielä paremmin myös varhaiskasvatuksen asiakkaisiin ja palvelisi myös lukioita. Kouluilla on pysyvä rooli isänmaallisten juhlien järjestelyissä. Nuorisovaltuustolla voisi siinä yhteydessä olla myös omaa roolia.

5.5 Tavoitteet lapsille ja nuorille, toimenpiteet ja painopistealueet

Tavoitteina ovat

- harrastava, liikkuva, osallistuva ja hyvinvoiva lapsi ja nuori
- Etsivä nuorisotyössä tavoitteena on tavoittaa Kauhavan seudulla asuvat 15–29-vuotiaat nuoret, jotka ovat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella tai vaarassa jäädä niiden ulkopuolelle.

Toimenpiteinä ovat:

- harrastamisen malli ja siihen liittyvät ryhmät ala- ja yläkoululaisille,
- salivuorot lasten ja nuorten seuratoimijoille,
- nuorisotilatoiminta 5.-6.- luokkalaisille sekä 13-17- vuotiaille, avoin toiminta tiloilla
- koulunuorisotyö
- monipuoliset kerhot
- yksilö- ja ryhmäohjaus
- palveluohjaus,
- verkostoyhteistyö,
- jalkautuva työ,
- aikalisä-toiminta,
- oppilaitospäivystys
- verkkotyö
- nuorisotiedotustyö
- kesätyörekryt
- kesäduuni-kampanja
- info-tilaisuudet, joissa kerrotaan kaupungin järjestämästä heille suunnatuista palveluista.
- monikulttuurisuustyö
- kulttuurikasvatus ja kulttuurisen nuorisotyön eri muodot

Lisäksi erityisesti kulttuuri- ja museopalveluissa tavoitteena on tiivistää kouluyhteistyötä kaikilla tasoilla ja vakiinnuttaa kulttuurikasvatussuunnitelma osaksi koulujen lukuvuotta. Tavoitteena on laajentaa toimintaa siten, että se ulottuisi vielä paremmin myös varhaiskasvatukseen asiakkaisiin ja palvelisi myös lukioita. Kouluilla on pysyvä rooli isänmaallisten juhlien järjestelyissä. Nuorisovaltuustolla voisi siinä yhteydessä olla myös omaa roolia.

5.6 Tavoitteet erityisryhmille

Tavoitteita ovat:

- esteetön toimintaympäristö,
- monipuolinen palvelujen tarjonta ja niiden saavutettavuus

Toimenpiteinä ovat:

- omatoimisen harrastamisen edistäminen,
- erityisryhmien tukeminen
- erityisryhmille suunnitellut palvelut
- yhteistyön kehittäminen ja lisääminen
- EU:n Vammaiskortti-, Ystävänkortti-, Kulttuurikaveri- sekä Kaikukortti-kohteiden tiedottamisen ja markkinoinnin lisääminen
- Ohjaamopalveluiden tiedottamisen ja markkinoinnin lisääminen eri kohderyhmille

5.7 Tavoitteet työikäisille

Tavoitteita ovat:

- aktiivisten aikuisten määrän lisääminen,
- omatoimisen otteen lisääntyminen

Toimenpiteet ovat:

- yhteistyön lisääminen eri tahojen kanssa
- tiedottamisen ja markkinoinnin lisääminen ja eri kanavien laajempi hyödyntäminen
- henkilöstön ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen,
- toimintojen sisällön, tilojen ja välineiden pitäminen ajan tasalla
- osallistumisen ja osallistamisen sekä elämyksellisten palveluiden kehittäminen

Tempausten, tapahtumien ja kampanjoiden järjestäminen, yhteistyön laajentaminen työterveyshuollon kanssa, hyte-suunnitelman tavoitteiden toteuttaminen, kyselyiden järjestäminen ja niiden tietojen hyödyntäminen, hyötyliikunnan edistäminen esim. kevyen liikenteen väylien ylläpidon ja rakentamisen avulla.

5.8 Tavoitteet senioriryhmille

Tavoitteina ovat

- palveluiden sisällön suunnittelu,
- tilojen, paikkojen ja alueiden saavutettavuudesta huolehtiminen,
- omatoimiseen liikkumiseen kannustaminen ja siitä vinkkaaminen.

Toimenpiteitä ovat

- tiedottamisen, markkinoinnin ja opastamisen lisääminen,
- palveluiden sisällön kehittäminen,
- tilojen, paikkojen ja alueiden suunnittelussa kaikenikäisten käyttäjien huomioiminen,
- ennaltaehkäisevän työn merkityksen huomioiminen suunnittelussa,
- yhteistyön lisääminen,
- vertaisohjaajien kouluttaminen

Lisäksi tempausten, tapahtumien ja kampanjoiden järjestäminen, hyte-suunnitelman tavoitteiden toteuttaminen, kyselyiden järjestäminen ja niiden tietojen hyödyntäminen, hyötyliikunnan edistäminen esim. kevyen liikenteen väylien ylläpidon ja rakentamisen avulla.

5.9 Elintapaohjaus

Elintapaohjaus ja liikuntaneuvonta ovat maksuttomia palveluita, jotka on tarkoitettu kaikille, jotka liikkuvat terveytensä kannalta liian vähän ja tarvitsevat tukea liikunnan harrastamisen aloittamiseen. Liikuntaneuvonta-palvelu auttaa löytämään mieluisan liikuntaharrastuksen ja antaa tietoa liikuntaharrastusmahdollisuuksista. Liikuntaneuvonta voi olla kertaluontoista tai muutaman kerran kestävästä neuvontaa tai ohjausta.

Elintapaohjaus-palvelu on pitempiaikainen prosessi, jossa pureudutaan hyvinvointiin kokonaisvaltaisemmin:

- yksilöllistä elintapaneuvontaa
- keskustelua liikunnan yhteydestä oman terveyden ylläpitämiseen
- tukea ja seurantaa liikunnan aloittamiseen
- tietoa terveyttä edistävästä liikunnasta ja hyvinvoinnista
- tietoa liikuntamahdollisuuksista ja -paikoista
- ohjeita omatoimiseen kotiharjoitteluun
- liikuntalajikokeiluista kerran viikossa liikunnanohjaajan kanssa
- liikuntaneuvonnasta, kuten kuntosaliopastuksesta sekä erilaisista liikuntaohjeista
- ravitsemusvinkeistä, unettomuuden lääkkeettömistä hoitomenetelmistä sekä ohjeita oikeanlaisesta vuorokausirytmistä
- tavoitteiden asettamisista sekä hyvien kokemusten saamisesta asiantuntijoiden avulla
- Mahdollisuudesta osallistua erilaisiin testeihin ja kokeisiin
-

Elintapaohjaus on tarkoitettu

- ylipainoiselle tai vähän liikkuvalla aikuiselle, jolla on halua muuttaa omia ruokailu-, uni- ja liikuntatottumuksia
- Nuorelle, joka ei ole löytänyt sopivaa liikuntamuotoa tai kaipaa muuta tukea elintapoihinsa
- kuntalaiselle, joka sitoutuu elintapaohjaukseen vähintään muutamaksi kuukaudeksi

Lisäksi järjestetään matalan kynnyksen liikuntatutustumisia lapsille ja nuorille.

6 Toimintaedellytysten kehittäminen

6.1 Tahtotila palveluiden ja toimintojen kehittämiseen

Kauhavan kaupungin elämänlaatupalvelut palvelevat aktiivisesti niin lapsia, nuoria kuin aikuisiakin. Kauhavalla on elämänlaatupalveluille monipuoliset ja kattavat tilat, alueet ja paikat, joiden kunnossapidolle ja hoidon tasolle on korkealaatuiset vaatimukset.

6.2 Alueen elinvoimaisuus ja sen lisääminen

Tärkeimpänä tehtävänä on tarjota monipuolisia palveluita, toimintaa ja tapahtumia Kauhavan kaupungin asukkaille. Kuntalaisten terveys, työkyky ja viihtyvyys ovat menestyvän kunnan keskeisiä menestystekijöitä. Tähän elämänlaatupalvelut pyrkivät laadukkaalla ja monipuolisella palvelutarjonnalla ja aktiivisella yhteistyöllä. Elämänlaatupalveluiden eri palvelualueilla on tärkeä rooli kaupungin imagolle ja sen markkinoinnille, joten elämänlaatupalveluita voisi hyödyntää enemmänkin kaupungin viestinnässä ja profiloinnissa.

6.3 Osallisuuden lisääminen

Elämänlaatupalveluiden tavoitteena on kuntalaisten osallistaminen toimintaan ja toiminnan suunnitteluun. Tällöin voidaan huomioida jo suunnitteluvaiheessa toiveet ja mielipiteet. Osallisuutta ja vuorovaikutusta voidaan lisätä myös seurojen ja yhdistysten suuntaan, yhteistyö lisää mahdollisuuksia ja ideointia. Lisäksi toimintojen ja tapahtumien aikatauluttaminen selkiintyy ja tapahtumien päällekkäisyyksien sijaan kootaan voimat ja toteutetaan yhteistyössä tapahtumia ja toimintoja.

6.4 Asukkaiden hyvinvointi

Asukkaiden hyvinvointiin voidaan vaikuttaa tarjoamalla tukea ja ohjausta erilaisissa tilanteissa. Samoin huolehditaan, että elämänlaatupalvelut ovat saavutettavia, monipuolisia ja toimivat matalalla kynnyksellä. Elämänlaatupalvelut edistävät hyvinvointia tarjoamalla tietoa, tapahtumia, toimintaa, mahdollisuuksia sekä elämyksiä.

6.5 Viihtyisä elinympäristö

Kauhavan kaupunki tarjoaa asumiseen ja elämiseen monenlaisia vaihtoehtoja esimerkiksi asumista taajama- tai haja-asutusalueella. Lisäksi ulkoalueet tukevat asumista kuten puistojen ulkokuntosalit ja siisti lenkkipolut. Viihtyisään elinympäristöön lukeutuu myös kaikki elämänlaatupalvelualueen tilat, rakennukset ja alueet. Nämä rikastuttavat kaupunkiympäristöä ja ovat merkittävä osa lisäämässä elinympäristön viihtyisyyttä.

6.6 Perheiden tukeminen

Elämänlaatupalvelut järjestävät koko perheelle suunnattuja tapahtumia, tarjoavat aktiviteetteja ja osallistumismahdollisuuksia monin eri tavoin. Lisäksi on muun muassa perhevuoroja liikuntapaikoilla ja liikuntavälineiden lainaus- ja vuokraustoimintaa, joiden lisääminen on tavoitteena ohjelman toteutusajanjaksolla.

7 Vaikuttamiskeinot

7.1 Kulttuurikaveri

Kulttuurikaverit tarjoavat seuraa esim. museossa, kirjastossa, taidenäyttelyssä tai konsertissa käymiseen, kun yksin lähteminen tuntuu hankalalta. Kulttuurikaverit ovat koulutettuja vapaaehtoisia, jotka toimivat paikallisten kohteiden tarjontaan perehtyneinä vertaisohjaajina. Kun yksin lähteminen tuntuu hankalalta, kulttuurikaveri tarjoaa seuraa, varaa tarvittaessa pääsyliput ja helpottaa eri tavoin mukaan lähtemistä.

Kulttuurikaveritoimintaa koordinoi ja kulttuurikavereita välittää yhteistyössä Kauhavan, Evijärven ja Lappajärven kulttuuritoimien kanssa Aijjoos-toiminta.

7.2 Kaikukortti

Kaikukortti on tarkoitettu yli 16-vuotiaille, joilla ei ilman Kaikukorttia olisi varaa osallistua kulttuuritapahtumiin. Kaikukortilla pääsee maksutta muun muassa tapahtumiin, konsertteihin ja elokuviin.

Aloite Kaikukorttitoimintaan lähti Kuntayhtymä Kaksineuvoiselta ja mukana käytännön järjestelyissä ovat myös alueen kuntien kulttuuritoimet.

Kaikukortissa ei liiku lainkaan raha, vaan koko toiminta perustuu mukana olevien kulttuuria alueella tuottavien tahojen tahtoon tehdä hyvää. Kaikukortilla voi lunastaa lippuja sekä itselleen että alle 16-vuotiaille lapsilleen. Kulttuuripalvelujen tuottajilla on halutessaan oikeus rajata Kaikukortin piiriin esimerkiksi tietty prosenttiosuus pääsylipuista tai kurssipaikoista.

Kaikukortin saaminen edellyttää asiakkuutta johonkin Kaikukorttia jakavaan tahoon. Kaikukorttia jakavat Kuntayhtymä Kaksineuvoisen yksiköiden lisäksi mm. seurakuntien diakoniatyö ja kuntien etsivä nuorisotyö. Käytössä on myös yhteisökortti, jolla työntekijä voi viedä kaikukorttilaisia tapahtumiin, sillä monesti lähtemisen kynnyks on korkea.

7.3. Ystävänkortti- toimintaa

Kauhavan museot ovat listattuna myös Ystävänkortti - toiminnan kohteina. Ystävänkortin haltija pääsee toisen henkilön tukihenkilönä vierailemaan ilmaiseksi Suomen jääkärimuseossa.

7.4 Nuorisovaltuusto

Nuorisovaltuuston tehtävät:

- Edistää ja kehittää nuorison asemaa
- Tuo nuorison mielipiteet julki
- Luo nuorille mahdollisuuksia virikkeelliseen toimintaan
- Tuo nuorten näkökulmaa päätöksiin
- Edistää nuorten ja kaupungin välistä yhteistyötä
- Valvoo nuorten asemaa ja etuja
- Monipuolistaa nuorille palveluja
- Pitää yhteyttä nuoriin sekä nuorisotoimijoihin yhteistyössä nuorisopalveluiden työntekijöiden kanssa
- Tekee esityksiä ja aloitteita
- Valvoo esitystensä ja aloitteidensa toimeenpanoa
- Lisää nuorten kiinnostusta yhteiskunnallisia asioita kohtaan
- Hoitaa nuorisovaltuuston toimialaan kuuluvat tehtävät

Nuorisovaltuuston pääasiallinen tehtävä on saada nuorten ääni kuulumaan kunnan päätöksenteossa.

7.5 Kulttuurikasvatussuunnitelma

Kauhavan kaupungin kulttuurikasvatussuunnitelma on kulttuuri-, museo- ja kirjastopalveluiden sekä musiikkiopiston yhteistyössä Kauhavan kaupungin päiväkotien, esikoulujen sekä ala- ja ylöskoulujen kanssa laatima ohjelma, jolla pystytään vuosittain tarjoamaan jokaiselle perusopetuksen ikäryhmälle opetusta ja elämyksiä kulttuurin parissa.

KAUHAVAN KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMA

Luokka	Teema	Ajankohta (arvio)	Sisältö	Vastuutaho
0	Sanataide	pitkin vuotta	Elämyksellinen kirjastovierailu. Eskarilaiset vierailevat lähikirjastossaan ja tutustuvat kirjaston käyttöön ja lukemiseen mukavana harrastuksena.	Kauhavan kirjastopalvelut
1	Juuret	toukokuu tai syyskuu	Ekaluokkalaisten vierailu kotiseutumuseossa tai kotiseututalossa toteutetaan museopedagogisin menetelmin elämyksellisenä yhteistyössä kotiseutu yhdistysten kanssa.	Kauhavan museopalvelut sekä Härmä-seura, Kauhava-seura ja Korttesjärvi-seura
2	Musiikki	huhtikuu	Musiikkiopiston soitinesittely ja opiskelija/opettajakonsertti. Samalla tietoisuutta taiteen perusopetuksesta. Yhteinen konsertti koko koululle, jonka lisäksi opettajien vierailu 2. luokassa.	Härmanmaan musiikkiopisto
3	Teatteri	helmikuu	Teatterityöpaja/-esitys koululla tai vierailu teatterissa. Kolmasluokkalaisten saavat maistiaisia itseilmaisusta teatterin keinoin ja saavat tietoa taiteen perusopetuksen opiskelumahdollisuuksista.	Kauhavan kulttuuripalvelut ja Järvilakeuden kansalaisopisto
4	Kulttuuria tekemällä ja kokemalla	maaliskuu	Nelosluokkalaisten vierailu Kauhavan pääkirjastossa, Kauhavan puukko- ja tekstiilimuseossa sekä Kaari-galleriassa. Opastusta kirjaston käyttöön, taidegalleriavierailu, kuvataide/kädentaitotyöpaja sekä tutustumista puukonteon ja kudonnaisten historiaan.	Kauhavan kirjasto-, museo- ja kulttuuripalvelut sekä Taidegalleria Kaari
5	Kotimaa	joulukuu	Osallistuminen viidesluokkalaisten itsenäisyyspäiväjuhlaan. Juhlakulttuuri, oman kotimaan merkitys, esiintyminen	Kauhavan kulttuuripalvelut
6	Kuvataide	lokakuu	Vierailu Nelimarkka-museossa (aluetaidemuseo)	Taidegalleria Kaari

			opastetulla kierroksella ja työpajassa	
7	Historia	marraskuu	Vierailu Suomen Jääkärimuseossa opastetulla kierroksella.	Kauhavan museopalvelut
8	Taidetestaajat (2021 asti) Sirkus/tanssi (2021 alkaen)	pitkin vuotta	Taidetestaajat-hankkeen taidelaitosvierailut Työpaja/esitys koululla sirkuksesta tai tanssista	Taidetestaajat hanke Kauhavan kulttuuripalvelut ja Järvilakeuden kansalaisopisto
9	Valokuva ja audiovisuaalinen taide	syys-lokakuu	Osallistuminen elokuvaviikon sisältöihin (www.elokuvaviikko.fi) ja/tai elokuva- tai valokuvatyöpaja.	Kauhavan kulttuuripalvelut ja Järvilakeuden kansalaisopisto

Lisäksi tarjotaan koko ikäluokalle:

MUSIIKKISATU loka-marraskuun vaihteessa (viikko 44) alakouluilla
KONSERTTIKESKUKSEN KONSERTTIKIERTUE keväällä yläkouluilla

7.6 Lasten parlamentti

Lasten parlamenttitoiminnan tarkoituksena on edistää lasten mahdollisuuksia olla osallisina päätöksenteossa ja edistää lasten tasa-arvoista osallistumista yhteiskunnan eri toimintoihin. Lasten parlamentti toimii poliittisesti sitoutumattomasti ja sen tärkein tehtävä on antaa lapsille mahdollisuuksia vaikuttaa ja tulla kuulluksi sekä luoda vuorovaikutusta lasten ja päättäjien välille. Lasten parlamentti on myös kanava nostaa esiin ajankohtaisia lapsiin vaikuttavia asioita/päätöksiä.

Lasten parlamentin toimintaohjeistus tiivistetysti:

1. Lasten parlamenttiin valitaan 2-4 edustajaa jokaisesta koulusta vuosiluokilta 1-6 siten, että mikäli oppilaita vuosiluokilla 1-6 on yli kaksisataa, valitaan ko. Koulusta 4 edustajaa ja mikäli vuosiluokilla 1-6 on alle kaksi sataa oppilasta, valitaan ko. koulusta 2 edustajaa. Koulujen oppilaskunnat päättävät koulunsa edustajien ja varaedustajien valinnasta ja valinta tavasta lapsiparlamenttiin.
2. Koulujen oppilaat valmistelevat koulun oman oppilaskunnan johdolla aloitteita lapsiparlamenttiin kouluissaan. Aloitteet käsitellään lasten parlamentin kokouksessa, joka kokoontuu 3-6 kertaa vuodessa koulupäivän aikana. Lapsiparlamentissa käsitellään kouluilla laadittuja aloitteita luottamushenkilö- ja viranhaltijaedustajien kanssa. Tärkeä osa lapsiparlamentin toimintaa on myös lasten, viranhaltijoiden ja päättäjien kohtaaminen ja vuorovaikutus lasten elämään vaikuttavien tärkeimpien teemojen äärellä.
3. Lasten parlamentin toimikausi on 2 vuotta, paitsi ensimmäisen kauden osalta puolitoista vuotta ajalle 1.1.2020-31.7.2021.
4. Lasten parlamenttiin valitut koulujen edustajat valitsevat keskuudestaan järjestäytymiskokouksessa äänestämällä puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja sihteerin (toimikausi 2 vuotta, paitsi ensimmäisellä kerralla 1,5 vuotta).
5. Lasten parlamentti kokoontuu 3-6 kertaa vuodessa, mutta se voidaan kutsua koolle myös tarvittaessa.
6. Lasten parlamentin toiminnan suunnittelusta ja koordinoinnista vastaa siihen nimetty työpari eli kaksi luokanopettajaa. He vastaavat em. tehtävistä aina kunkin lastenparlamentin toimikauden ajan.
7. Lasten parlamentti antaa tarvittaessa ja/tai pyydettyä lausuntoja kaupungintoimielimille (opetus / liikunta / nuoriso / kulttuuri / rakennus / ravitsemus / puisto).

8. Lasten parlamentti toimii pyydettyä asiantuntijana lapsia koskevien asioiden käsittelyssä.
9. Lasten parlamentti voi antaa ideoita / osallistua tapahtumien järjestämiseen.
10. Lasten parlamentti pitää aktiivisesti keskusteluyhteyttä koulujen ja lastenparlamentin välillä.
11. Kahdesta luokanopettajasta koostuva em. työpari laatii esityslistan, kutsuu lastenparlamentin edustajat kokouksiin ja kirjoittaa kokouspöytäkirjan.
12. Puheenjohtaja johtaa kokousta ja edustaa tarvittaessa lastenparlamenttia muissa tilaisuuksissa. Varapuheenjohtaja toimii puheenjohtajan sijaisena tarvittaessa ja sihteeri toimii kokousten kirjurina.
13. Lasten parlamentissa opetellaan kokouskäytäntöjä ja yhteiskunnallista vaikuttamista, toimimista ryhmässä, esiintymistaitoja, omien ja muiden näkemysten esiintuomista ja yhteisten asioiden eteenpäin viemistä.
14. Lasten parlamentin yleiskokous järjestetään kerran vuodessa pääsääntöisesti loppu kevästä. Yleiskokoukseen voivat ottaa osaa kunkin yksikön valitsemien em. 2-4 edustajan lisäksi koulujen valitsemat lisäedustajat ja varaedustajat.
15. Nuorisovaltuusto on ilmoittanut suostumuksensa toimia perustettavan lapsiparlamentin kummina.
16. Lasten parlamentin toiminnasta raportoidaan vuosittain kasvatus- ja opetuslautakunnalle.

7.7 Asukaslautakunnat

Kauhavan kaupungissa toimii asukaslautakunnat, joiden toiminta kuuluu keskushallinnolle.

7.8 Vanhusneuvosto

Kauhavan kaupungissa toimii vanhusneuvosto, jonka toiminta kuuluu keskushallinnolle.

8 Käyttömaksut ja avustukset

Kauhavan kaupungin elämänlaatulautakunta jakaa vuosittain avustuksia, joita ovat yleis-, kohde- ja ohjaaja- avustukset. Elämänlaatulautakunta esittää vuosittain laadittavaan talousarvioon määrärahaa avustuksiin, joita lautakunta jakaa kauhavalaisille seuroille ja yhdistyksille. Avustusmäärärahat hakijoittain päätetään vuosittain ja ne jaetaan voimassa olevan elämänlaatulautakunnan päättämän avustussäännön mukaisesti huomioiden käytettävissä oleva määräraha ja avustushakemusten määrä. Avustuksilla on keskeinen osa yhdistysten talouden ja elinvoiman kannalta. Elämänlaatu palveluiden tulee käydä säännöllisesti läpi avustusperiaatteita ja niiden oikeudenmukaista jakoa.

8.1 Yleisavustukset

Yleisavustus myönnetään yhdistyksen tai seuran toimintasuunnitelman mukaiseen toimintaan.

Avustuksia myönnettäessä otetaan huomioon:

- toiminnan kasvattavuus
- toiminnan merkitys nuoriso-, liikunta- ja kulttuurityölle
- hakijan omatoimisuus
- toiminnan laajuus (toiminnallinen ja alueellinen)
- avustuksen tarve
- kansalaisvalmiuksia edistävä toiminta
- vastikkeellisuus ja kaupungin toimintojen täydentäminen

8.2 Kohdeavustukset

Kohdeavustusta myönnetään tapahtuman järjestämiseen Kauhavan kaupungin alueella. Kohteena voi olla kauhavalaisille avoin leiri, kurssi tai jokin muu nuoriso-, kulttuuri- tai liikuntatapahtuma, nuorisotutkimus, kulttuuriprojektio, toimintaan oleellisesti liittyvä kalustohankinta tai äänite- tai kuvatallenteen tuottaminen. Kohdeavustus maksetaan kuitteja vastaan.

8.3 Ohjaaja-avustukset

Kauhavan kaupungin elämänlaatu palvelut maksaa nuorten (alle 18v.) liikunnan, kulttuuritoiminnan ja nuorisotoiminnan ohjauksesta määrärahan puitteissa ohjausavustusta seuraavin perustein:

- Seura tai yhdistys tai toimintaryhmä on Kauhavan kaupungissa rekisteröity tai toimiva yhdistys, jonka toiminta tapahtuu Kauhavan kaupungin alueella, ja jonka toimintaan osallistujat ovat pääosin Kauhavan kaupungissa asuvia nuoria.
- Ohjaaja-avustusta voidaan myöntää ainoastaan vapaaehtoisten ohjaajien toimintaan. Mikäli ohjaaja saa korvausta tehtävästä jostain muualta, esim. koulun kerho- tunneista tai kansalaisopiston opintopiiristä, tai yhdistyksen itsensä palkkaamien ohjaajien toimintaan, jota tuetaan kunnallisesti jonkin muun tahon kautta, ei ohjauspalkkiota makseta.
- Seura tai yhdistys voi saada ohjauspalkkiota useallekin ryhmälle.
- Ohjaaja-avustus myönnetään ohjauksetöiden mukaan, kuitenkin siten, että samalle ryhmälle maksetaan ohjauspalkkiota korkeintaan kolmesta kerhokerrasta viikossa. Ohjaaja-avustus maksetaan ainoastaan yhden ohjaajan mukaan per

toimintaryhmän harjoitus/kerhokerta, vaikkakin samalla ryhmällä olisi useitakin ohjaajia.

- Ohjaaja-avustussummasta päättää elämänlaatulautakunta vuoden alussa. Lisäksi vapaa-aika-lautakunta määrää ohjaaja-avustuksen suuruuden/ohjauskerta, kun lautakunnalla on tieto ohjaaja-avustuksen piiriin hakeutuneiden ohjaajien lukumäärästä.
- Jokaisella ohjaaja-avustuksen piiriin hyväksytyllä ohjaajalla on velvollisuus pitää ohjaus- tilaisuuksistaan päiväkirjaa. Ohjauspalkkiot maksetaan liikunta-, kulttuuri- ja nuorisoyhdistyksien tai toimintaryhmien tilille kerran vuodessa vuodenvaihteessa, jolloin myös päiväkirjat tarkistetaan. Seurat ja yhdistykset maksavat ohjaajapalkkiot ohjaajilleen parhaaksi katsomallaan tavalla.
- Kerhokerralla tarkoitetaan sellaista harrastustilaisuutta, jossa on vähintään 5 osallistujaa.
- Sellaisessa tapauksessa, että ohjauspalkkioiden saaja on antanut kaupungin viranomaiselle virheellisiä tietoja tai muuten tahallisesti johtanut heitä harhaan ohjauspalkkiota koskevissa asioissa, voidaan myönnetty ohjauspalkkio jättää maksamatta tai jo maksettu ohjauspalkkio määrätä maksettavaksi takaisin kaupungin vapaa-aikatoimelle.
- Ohjaaja-avustuksen suuruus on 50 €/kerho/kausi (kevät, kesä, syksy) tai 100 €/2 kerhokertaa viikossa tai 150 € 3 kertaa viikossa tapahtuvasta harjoituksesta.

8.4 Tapahtuma-avustukset

Kulttuuripalvelut jakavat vuosittain tapahtuma-avustukset isommille kulttuuritapahtumille ja avustuksen tärkeimmät myöntöperusteet ovat tapahtuman suunnitelmallinen kehittäminen ja uudistaminen, tapahtuman korkeatasoiset kulttuurisisällöt sekä Kauhavan kaupungin imago- ja muu hyöty tapahtumasta.

8.5 Stipendit

Kauhavan kaupungissa jaetaan vuosittain liikuntapalveluissa urheilustipendejä. Parhailaan on työn alla selvittää mahdollisuudet ja laatia kriteeristö, jotta myös muiden palvelualueiden tahoilta olisi mahdollisuuksia jakaa stipendejä.

Urheilijastipendisäännöt:

1. Urheilijan on oltava kirjoilla Kauhavan kaupungissa ja edustettava kauhavalaista urheiluseuraa. Lautakunta voi oman harkinnan mukaan palkita nuoria urheilijoita, jotka edustavat jotain muuta urheiluseuraa tai ovat kirjoilla muualla kuin Kauhavalla. Lautakunta päättää tapauskohtaisesti stipendin suuruuden.
2. Stipendi voidaan myöntää urheilijalle lajissa, jossa hän on saavuttanut menestystä SM-tasolla. 2.1 SM-kilpailuiksi hyväksytään vain virallisten lajiliittojen kilpailut.
3. Joukkueurheilumuodoissa katsotaan stipendin piiriin pelaajat, jotka valitaan A-maajoukkueeseen, nuorten- sekä poikien tai tyttöjen maajoukkueeseen.
4. Urheilijan tai joukkueen tulee sijoittua SM-tasolla kolmen parhaan joukkoon.
  - 4.1 Harkinnan mukaan voidaan urheilijalle myöntää stipendi myös silloin, kun hänellä on hyviä tuloksia ja sijoituksia, mutaa hän ei täytä em. ehtoja SM-tasolla.

5. Stipendin suuruus määräytyy SM-kilpailuissa saavutetun sijoituksen perusteella siten, että urheilija saa 1. sijasta 510 euroa, 2. sijasta 340 euroa ja 3. sijasta 170 euroa.
  - 5.1 Joukkueurheilumuodoissa vastaavat stipendi ovat 1. sija 120 euroa, 2. sija 110 euroa ja 3. sija 95 euroa. Vastaavat summat maksetaan myös enintään kahdelle vaihtomiehelle / -naiselle.
  - 5.2 Kohdassa 3. mainituille maajoukkuepelaajille stipendin suuruus on A-maajoukkueessa 170 euroa, nuorten maajoukkueessa 130 euroa ja poikien ja tyttöjen maajoukkueessa 90 euroa.
6. Kohdassa 5.1. ja 5.2. mainitut stipendi maksetaan täytenä miesten, naisten ja nuorten sarjoissa. 17 –18-vuotisten sarjoissa stipendi on 60 % em. summista. 14 – 16-vuotisten sarjoissa stipendi on 30 % em. summista.
7. Samalla urheilijalla on oikeus vain yhteen stipendiin kalenterivuositain ja se maksetaan hänelle parhaan saavutuksen mukaan.
8. Stipendianomuksen tekee urheiluseura ja anomus on osoitettava elämänlaatulautakunnalle, joka myöntää stipendin valtuuston hyväksymien määrärahojen puitteissa.
9. Stipendi maksetaan urheilijalle, kun lautakunnan päätös on saanut lainvoiman.
10. EM-, MM- ja Olympiakisoissa menestyminen sekä muut edustustehtävät on jätetty palkittavaksi kussakin tapauksessa erikseen

8.6 Toimitila-avustukset

Toimitila-avustusta voidaan myöntää vuokratiloihin, mikäli lajille sopivia tiloja ei ole osoittaa. Toimitila-avustukset perustuvat aina vahvaan harkintaan.

8.7 Kaupungin sponsorointituki

Sponsorointitukea jakaa liikuntapalvelut. Liikuntapalveluissa sponsorointituki on harkinnanvaraista ja vastikkeellista esimerkiksi peliasuihin tai muihin urheiluvarusteisiin painettavien mainosten muodossa olevaa näkyvyyttä. Lisäksi näkyvyyden on oltava valtakunnallista.

8.8 Muut tuet

- Maksuttomat liikuntapaikat kaikille kuntalaisille, yhdistyksille ja seuroille.
- Liikuntapalvelut tukevat sivukylien luistelukaukaloiden ylläpitäjiä 300 € / vuosi.
- Suunnistuskarttatuki 1500 € / vuosi / suunnistusseura (maksetaan vain tehtyjä karttoja vastaan)
- Kuntalaisuintialennus Härmän kylpylään 10.000 € / vuosi
- Juniorijääkiekkoavustus 25.000 € / vuosi

9 Paikkojen ja alueiden kunnossapito

Hyväkuntoiset, toimivat, oikean kokoiset ja oikein sijoitetut tilat, paikat ja alueet lisäävät kaupungin vetovoimaisuutta ja edistävät kuntalaisten hyvinvointia ja mahdollistavat sekä omatoimisen että ohjatun toiminnan ja aktiivisen elämäntavan toteutuksen.

9.1 Uudisrakentaminen, investoinnit

Uudisrakentamisessa ja investointiohjelmassa on huomioitava tulevaisuuden vaikutukset sekä väestönrakenteeseen, kuntatalouteen että ilmaston muutokseen. Lasten ja nuorten määrän väheneminen, ikäihmisten määrän lisääntyminen, harrastamattomien ja liikkumattomien määrän lisääntyminen ja ylipainon sekä muiden elintapasairauksien lisääntyminen sekä kunnan palveluverkon laajuus ovat tekijöitä, jotka väistämättä vaikuttavat myös investointeihin eli tarvittavien tilojen tarpeeseen, suunnitteluun, tilojen ja paikkojen käyttöön sekä niissä toteutettavaan toimintaan. Ennakointi, vastuulliset linjaukset ja päätökset ovat avainasemassa myös investointiohjelmassa ja sen laadinnassa. Olennaista olisi tulevissa investoinneissa ja rakentamisissa ottaa huomioon kokonaisvaltaisuus eli tilojen ja toimintojen nykyaikaisuuden huomioon ottaminen, ajankohtaisuus ja tarve uusille toimintoille ja alueille, koko alueen kehittäminen eli huomioiden mahdolliset tulevat rakentamiset sekä suunnittelussa että kaavassa sekä lisäksi käyttäjien toiveet, tarpeet ja mahdollisuudet harrastaa koko perheellä yhdessä samalla alueella eri toimintoja.

Järjestelmällinen ja hyvin suunniteltu rakentaminen ja kunnossapito edistää kuntalaisten aktiivista elämäntapaa luomalla heille hyvät puitteet erilaiselle ja monipuoliselle harrastamiselle.

9.2 Hoito- ja kunnossapito

Olennaista on laatia suunnitelma paikkojen ja alueiden kunnossapitoon, jossa kiinnitetään huomiota kustannustehokkuuteen, käyttöasteeseen ja käyttäjämääriin sekä tarkoituksenmukaisuuteen. Asiantuntijana sisällön ja toimintojen osalta ovat elämänlaatupalvelualueen toimijat ja yhteistyötahot, kunnossapidon ja hoidon osalta tekninen toimi.

Tilojen, alueiden ja paikkojen käyttöön laaditaan seurantajärjestelmä, jonka avulla seurataan paitsi käytön aktiivisuutta myös ylläpitotarvetta.

Liikunta-alueiden hoito ja kunnossapito toteutetaan yhteistyössä teknisen toimen yhdyskuntatekniikan kanssa. Joiltain osin myös seuroille ja yhdistyksille korvataan liikuntapaikkojen ja -alueiden hoitoa. Muiden elämänlaatupalveluiden paikkojen ja alueiden hoito- ja kunnossapito toteutuu yhteistyössä tilapalveluiden kanssa.

10 Ohjelman seuranta

Yhtenä tämän ohjelman tavoitteena ollut myös huomioida ohjelman sisältöä ja tarpeita tulevien vuosien, alkaen vuoden 2022 talousarviota laadittaessa. Ohjelmassa on tulevaisuuteen suuntaavia tavoitteita ja tarpeita, jotka edellyttävät toteutuakseen myös erilaisten resurssien lisäämistä. Kokonaisvaltainen kehittäminen, oli kyseessä tilat, resurssit tai toiminnot, edellyttää vastuullisuutta, suunnitelmallisuutta ja sitoutumista, paitsi elämänlaatu palveluilta myös päätöksentekijöiltä. On myös huomioitava toimintaympäristöön kohdistuvat muutokset ja reagoitava niihin oikea-aikaisesti, jotta toiminnallisuus ja resurssit kohtaavat.

Lähteet

Kauhava, kuntastrategia

Kuntalaki (410/2015)

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015)

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019)

Liikuntalaki (390 / 2015)

Laki taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaisesta opetuksesta (633/1998)

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016)

Museolaki (314/2019)

Nuorisolaki (1285/2016)

Terveydenhuoltolaki (1326/2010)

THL, terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Ehkäisevä päihdetyö